

je podvlečen z rdečim žametom. Karol V. je imel majhen, s žametom prevlečen klobuček, ko je leta 1547 svojo armado ogledoval; kedar je deževalo, pa se je odkril, da klobuček ni bil moker. Leta 1250 je papež Inocencij IV. kardinalom dovolil rdeče klobuke. Izprva so klobuki veljali za tak nečimurn lišp, da je škof Pariški mašniku ukazal preneh maše, če je kak duhoven s klobukom prišel v cerkev. (?) Na Nemškem, Holandskem in v Švici so v 16. stoletju nosili visoke in na koncu špičaste cilindre s širokimi krajci. Na Francoskem so pod vlado Henrika IV. začeli krajec na eni strani vihati, pod Ludovikom pa še na dveh drugih straneh, in tako so postali trivoglati klobuki, ki so dolgo časa v modi bili. Leta 1780 so v prvič na Angleškem začeli okrogle klobuke nositi, ki so tudi na Francoskem v navado prišli, ko so leta 1796 vpeljane trivoglate klobuke s širocimi krajci opustili; kmalu so se okroglih cilindrov tudi Nemci poprijeli. Judje na Španjskem so morali rumene klobuke nositi. Poseben klobučarski red je bil vpeljan v Parizu leta 1578, v Virtemberskem leta 1581, in na Vircburškem leta 1588. Slovani niso poznali družih klobukov kakor nizkih s širocimi krajci.

K zgodovini prstanov.

Navada prstane nositi je starodavna. Znani so bili že Egipčanom, Izraelcem, Grkom in Rimljanom. Prstan izvira od tadanje navade, da so ljudje hoteli zmirom pečat seboj imeti, ki je bil v prstan vdolan. Zato je prišel prstan tudi med zaljubljenimi in zaročenimi v navado, češ, da je s pečatom prstana zapečaten tudi zvestoba med njimi. Prvi kristijani so to navado od poganov (ajdov) vzeli, pri poroki so duhovni, kakor je še dandanes pri poročevanju običaj cerkveni, blagoslovili prstane, in nevesti in ženinu na prste nataknili. O tem, na kateri prst naj se prstan natakne, bili so dolgo časa navskriž-misli; naposled je obveljalo mnenje prebrisanega Izidora, ki je rekel, da na četrti prst naj se vselej natakne prstan zato, ker v ta prst gre iz srca naravnost neka žila. In ta navada je ostala do danes, čeravno so anatomi že davno dokazali, da od srca gredo žile do vseh 5 prstov.

Iz sodnijskega življenja.

Po spominu skušenega starega pravnika.

Spisuje Jakob Aléšovec.

IV.

Policijski komisar.

(Dalje.)

Hlapon zabrlizga in naznanja, da smo prišli do postaje N., kjer se železnični cesti razkrojite. Če sta tujca namenjena na Laško, jima bo tu zapustiti voz, midva pa se peljeva dalje.

„Je tu postaja N., kjer nama je, kakor je rekel konduktêr, prestopiti na drug vlak?“ se obrne tujec do naju.

„Da, tukaj je. Vi pač tudi še niste bili nikdar tu?“ prašam tako površno.

„Ne, nikdar!“

Vlak se vstavi, konduktêr pride vrata odpirat ter pové, da je za tiste, ki se peljejo na Laško in morajo izstopiti, tri ure, za one, ki se peljejo s tem vlakom dalje, pa pol ure prestanka.

„Ravno prav,“ rečem jaz in mignem svojemu tovarišu z očmi, „jaz sem tako žejen, stopiva malo v restavracijo.“ In proti tujcema obrnjen pristavim: „Se priporočam! Srečno potovanje!“

Gospá se prikloni in zahvali z najpriljudnejšim smehljanjem, kakoršnega so le Francozinje zmožne. Ubožica! Da bi bila vedela, kaj sem jaz naklepal zoper tvojega moža, bi se mi pač ne bila tako nasmijala!

Zunaj voza zašepetam tovarišu: „Vi pazite na ta par, jaz grem iskat takega naših skrivnih agentov, katerih je tukaj vedno kaj.“

Na to se brž ozrem okoli sebe, in kdo mi pride naproti? Moj prijatelj policijski komisar, kateri mi pomoli roko in me glasno nagovori:

„Od kod, svetovalec? Si bil zopet na lovu?“

„Tiho, tiho, da tiček, kateremu sem nastavil, ne zapazi kaj. Ravno prav si prišel.“

„Ej, ej, takega tička si zalezal?“

„Tistega, ki nam je bil pred dvema leti ušel. Glej ga, ravno zdaj podaja roko svoji ženi, ki stopa iz voza. Uni-le z brado!“

„Glej ga zlodja! Popis se vjema z njegovo osebo. Le brado ima več.“

„Zdaj ga ne smeja več spustiti izpred oči. Imaš kaj svojih ljudi tù?“

„K sreči dva preoblečena. Smo bili tudi na lovu, pa nismo ničesar vjeli, je vse izletelo.“

Na to migne dvema čedno oblečenima človekoma čvrste postave, katerima dá na tihem neka povelja. Možaka se pomešata med tujce in kmalu sta vsak na drugi strani pokazanega jima tujca, kateri gre s svojo ženo v restavracijo ter se vsede za mizo v kotu. Komisar gre potem za njima in sede s pomagačema k isti mizi, kar tujcu ni bilo nič kaj všeč, kajti komaj je sedel, že zopet vstane in pravi svoji spremljevalki francosko:

„Ali ne misliš, draga moja, da bi bilo bolje sprehajati se tako dolgo po koridoru, dokler vlak v T. ne odide? Ti ljudje so jako netečni, jaz jih poznam, ker sem bil pred dvema leti enkrat v T.“

Dama se molče vzdigne in gre pred njim zopet iz sobe, a komisar s svojima agentoma tik za njima; jaz sem vse to iz bolj skrivnega kota gledal, ker, po pravici rečeno, si nisem upal pokazati se gospej.

V koridoru je bil velik drenj in ker sta agenta povsod se stavljala tujcema na pot, ta dva nista mogla priti iz druhali ven. V tem trenutku dá zvonec znamenje, da je treba stopiti v vozove. Jaz iz svojega kota, kjer stojim s svojim tovarišem trgovcem, ki skrbno opazuje tujca, občudujem spretnost agentov in komisarja, ki tujca čedalje bliže k vlaku potiskata, dasi ravno se ta zelo brani in s komolcem odriva množico. Ko je tik voza, konduktêr na migljaj komisarja odpre vrata voza II. reda, agenta prizdigneta tujca in ga potisneta v voz, skočita sama brž za njim, vrata se zapró in tič — je vjet.

Kaj pa njegova žena, ona krasna dama? Plaha gleda vse to, in ne more preriti do moža; slišati je krik, potem pa se odpró zopet druga vrata, komisar jo prizdigne in ravno tako ji pomaga na voz, kamor tudi on stopi. Zadnji čas je, da stopiva tudi mi-dva na vlak, a ne v nobenega onih vozov. Hlapon zapiska, jame sopihati in kmalu je vlak v polnem teku ter nas pripelje vse srečno v T. Tam pomaga komisar neki zaviti in objokani gospej iz voza stopiti, jo spremi iz koldvora, pokliče zunaj fiakarja, sede ž njo vred vanj in oddrda v mesto. (Dalj. prih.)

Naši dopisi.

V Gorici 17. okt. — Pretekli teden je bil v Gorici šolski in učiteljski teden. V torek, 12. t. m., se je pričela pod predsedništvom gosp. deželnega šolskega nadzornika Klodič-a dež. učiteljska konferenca. V pričo odlične gospôde in kakih 50-60 uči-

teljev in učiteljic je bila ob 10. uri dopoldne 1. javna seja. H konferenciji so se zbrali učitelji — poslanci vseh 5 okrajev naše dežele in 3 okrajni šolski nadzorniki, potem ravnatelj novega ženskega izobraževališča, skupaj 12 udov (2 nista bila nazoča). Gosp. Klodič je govoril prej po nemški, potem po slovenski in slednjič po italijanski. Slovenski govor sta priobčila tukajšnja lista, italijanski se ravno tiska; imeniten je kot šolsko-zgodovinska studija sploh in sosebno zavoljo statističnih dat o našem domačem ljudskem šolstvu. Po popoldanji seji — v torek — se je odprla I. naša razstava učnih pomočkov. Razstave ne bom popisoval; le toliko naj rečem, da je vse nade prekoslila. Pet velikih soban je bilo polnih že prvi dan; 15. dne t. m. so razpostavile svoje šivarije in krasna vezila itd. tudi šolske sestre in Uršulinarice. Vkljub deževnemu vremenu mestna gospôda v obilnem številu obiskuje razstavo. Nikdo ne bi bil veroval, da bode ta nova naprava naše ljudi, sosebno gospé, tako zanimala. Zlasti danes (v nedeljo) je bila prav gnječa po sobah. Denarja od vstopnine se je že veliko nabralo, ker skor večina ogledovalcev po več plačuje, ko kar vstopnina znaša; dali so nekateri po 50, mnogi po 10 ali 5 gld. — V petek je bil tukaj g. namestnik baron Pino. Prišel je zaradi razstave in predsedoval tudi do in popoldne 6 ur dolgi seji deželnega šolskega sveta. — Ker je razstava občinstvu všeč, mislijo podaljšati jo do torka ali srede, kar je tem potrebniše, ker ljudje s kmetov niso mogli še priti v mesto zavoljo dežja. — Sodnija (jury) je sestavljena iz 2 udov deželnega odbora, 3 udov deželnega šolskega sveta, 1 mestnega starešine, 1 okrajnega šolskega nadzornika, ravnatelja ženskega izobraževališča, 2 profesorjev više realke, 2 profesorjev ženskega izobraževališča. Predsednik jej je dr. Pajer. Razdelila se je na 4 odseke, kakor so vse razstavljene reči na 4 skupine razrejene. Vsak odsek se je pomnožil z mnogimi izvedenci in strokovnjaki. — Deželna učiteljska konferencija je izvolila v torek zvečer dvoje odsekov, permanentnega (4 udje) in odseka 7 udov za rešitev nalog došlih od deželnega šolskega svetovlastva, med katerimi so učni načrti za vse razrede in oddelke 8 razredne ljudske šole; uravnava šolskega tednika i. dr. r. Te točke je odsek skozi 2—3 dni pretresal, včeraj pa svoje sklepe in izdelke v občno sejo prinesel. Trajala je ta seja dopoldne od 10. ure do 1 (?) in popoldne od 2. do polnoči; samo okoli 7. ure zvečer se je za 1 uro pretrgala. Učnim načrtom je konferencija z nekaterimi nebitvenimi popravki pritrdila. — Toliko za danes.

Iz Trsta se nam piše, da 15. dan t. m. zjutraj so Tržačani doživeli nekaj, česar že 12 let ne pomnijo. Narastlo je namreč morje tako silno, da je stopilo čez obrežje in voda po nekaterih glavnih ulicah, kakor na velikem trgu, na borznem trgu, poleg gledišča in rdečega mosta (Ponte rosso) stala za čevelj visoko; zategadel ne ljudje ne vozovi na teh ulicah niso mogli naprej. K sreči je ta nenavadni pritok morja že ob 11. uri odjenjati pričel.

Iz Studenega na Notranjskem 7. oktobra. (*Javna zahvala.*) Sl. družba kmetijska je blagovolila tukajšnjim trem vasem, namreč v Strmco, Bukuje in v Sorenje, za napravo kalí tako zdatno pomoč podeliti, da so si mogle potrebne, res živo potrebne vode za ljudi in živino oskrbeti. Po naročilu teh treh sosesk izrekam tedaj jaz presrčno zahvalo prespoštovani kmetijski družbi za podeljeno podporo, za katero bodo potomci še veliko let za nami hvaležni in se z veseljem spominjali, da so njih predniki kaj tako res potrebnega in koristnega bili dovršili. Kjer so imeli, kakor v Strmci, poprej poleti po eno uro daleč po vodo hoditi in šenikdar dobre vode

niso pili, imajo zdaj doma v vasi vodnjak, v katerega je dobra čista voda po vodotoču iz studenca napeljana. Res je dosti stala ta naprava, al vse je zdaj premagano. Hvala in slava gospodom, ki za nas kmete tako očetovsko skrbijo! Val. Bernard, kaplan.

Iz Slapa v Vipavski dolini. (*Na tukajšnji deželni vino- in sadjerejski šoli*) bode 27. dne t. m. konecletna preskušnja. Izpraševalo se bode od 8. do 12. dopoldne iz sadjereje, kemije, zelenjadoreje, fizike, čebeloreje, zemljemerstva in računstva. Prijatelje kmetijstva vabi k obilni vdeležbi vodstvo šole.

Iz Ljubljane. (*V seji subvencijskega odbora družbe kmetijske 17. dne t. m.*) bila je pod predsedstvom barona Wurzbacha in vpričo deželnega glavarja viteza Kalteneggerja obravnava o razdelitvi državne podpore, ki je družbi kmetijski za letošnje leto došla od sl. ministerstva kmetijstva za različne razdelke kmetijstva. Podporo za napravo vodnjakov (kalí) v znesku 800 gold. so po vsestranskem prevdarku dotičnih prošinj dobile: županija Podkraj za Trševje in Hrušica na Notranjskem, — Češnica in Nemški rovt v Bohinji, — Paka, Pri cerkvi, Prilipa in Tržeč na Dolenskem, — Tisovec na Dolenskem, — Selo pri Šumberku na Dolenskem; — za občini Parje in Vrabče se je pridržalo 200 gld., dokler se natanko ne pozve potrebščina ene in druge teh občin. Dalje se je sklenilo občini v Colu in v Podgori za dodelana vodnjaka izplačati drugo polovico podpore, občini Želimljiški pa za dovršeni šolski vrt. — Gosp. Šašelnu se je dovolilo prodati bika, gospodarju Leskovcu pa ovna, ki nista za plemensko rabo več pripravna. Horjulski šoli se je vslišala prošnja zaradi divjakov za šolski vrt. — Ker je družba za podporo vrtnarstva in vinoreje prejela 600 gld., se je sklenilo, da se brž razpiše dotični razglas, isto tako tudi razglas za razdelitev 600 gold., za zboljšanje planinarstva. — Poročilo g. prof. Povšeta o stanji govedoreje na Gorenjskem, katero je na prošnjo družbe kmetijske ogledal ob priliki svoje ministerske misije, je odbor na znanje vzel s tem sklepom, da se gosp. profesorju za zanimivo poročilo toplá zahvala izreče in v letopisu družbinem pa v „Novicah“ natisne. — Vsled naznanila sl. deželnega odbora, da je 27. dne t. m. preskušnja na vino- in sadjerejski šoli na Slapu, je odbor sklenil, predstojnika Vipavske podružnice gosp. župnika Kodra naprositi, da pri tej preskušnji zastopa družbo kmetijsko.

— (*Dražba iz državne subvencije nakupljenih Murških goved*) v Postojni 18. dne t. m. se je pod vodstvom odbornika družbe kmetijske gosp. Seuniga živahno vršila. Prodalo se je 36 goved (med katerimi 10 bikov) v različne kraje Notranjskega. Predstojniku podružnice Postojnske gosp. dekanu Hofsteterju gré hvala, da je iskreno pospešil to podvzetje, s katerim je Notranjska stran dobila mnogo dobrega materiala za povzdigo živinoreje, — gosp. M. Lavrenčiču pa, da je z znanim svojim domoljubjem pripomogel k ugodni pospravi goved skozi dva dni v svojem hlevu. Najvzlasti gospodarji, ki so kupili bike, prepričani bodo, da imajo v svojih rokah poglavitno sredstvo, požlahniti goveji rod svoje okolice.

— (*Iz seje deželnega odbora 16. okt.*) Gosp. deželni glavar poroča iz svojega potovanja na Dunaji zaradi Dolenske železnice, dostavlja, da časa, kdaj pride ta železnica na vrsto, mu v ministerskih krogih niso mogli povedati, ali zagotavljali so mu, da se na napravo te železnice ne bode pozabilo. O subvenciji iz državnega zaklada za napravo kmetijske šole na Dolenskem gospod deželni glavar sporoča, da hoče ministerstvo še nekaterih pojasnil gledé stroškov za

vzdrževanje te šole, predno določi za-njo državno podporo. — Zarad kupa Krisperjevega posestva „Thiergarten“ se sklenejo končne izvršilne določbe. — Za preskušnjo učencev na deželni vino- in sadjerejski šoli na Slapu se določi dan 27. oktobra, h kateri pošlje deželni odbor svojega zastopnika. — C. kr. deželnemu šolskemu svetu se na dotična dopisa odgovori, da naj se po sklepih zadevnih krajnih šolskih svetov učiteljska služba v Dolu dá učitelju Vizjaku, učiteljska služba v Škocijanu pa učitelju Alojziju Kušarju. — Z ozirom na razloge poročila vodstva deželne gozdarske šole v Šneperku je deželni odbor sklenil, da ta šola preneha. Izpraznjenih 6 štipendij za uboge sirote je deželni odbor podelil Janezu Likarju, Henriku Bizjaku, Jozefi Skedl-ovi, Emilu Rebiču in Jakobu Šlekovcu.

— (*Slovenska Matica.*) Knjige Matične za l. 1875, namreč 4. snopič Schoedlerjeve „knjige prirode“ in pa „Letopis za 1875“ se v Blaznikovi tiskarni pridno tiskajo. V „Letopisu“ bo tudi dr. Sim. Šubičeva ilustrirana „telegrafija“. Izdelovanje teh podob je največ časa vzelo. O teh tudi v Blaznikovi tiskarni izdelanih podobah je ravnokar pisal dr. S. Šubic prof. Tušku tako-le: „Podobe so zares lepo izdelane. Tako se mi dopadajo, da me mika pozvedeti od Blaznikove tiskarne, koliko bi veljale na ta način vse podobe, kar jih ima moja večja fizika za više realke in gimnazije, in kolikokrat se utegne vsaka natisniti.“ — O ti priliki se izreka želja, naj bi vsi poverjeniki v kratkem poslali letnine svojih Matičarjev za 1875. leto.

— Polje močvirja našega je pretekli teden zopet več dni pod vodostalo, ki je mnogo škode napravila gospodarjem, ki imajo repo itd. še zunaj, pa tudi polje že z ozimno posejano. Zdaj zdaj naj gredo močvirje gledat tisti cenilci, ki trdijo, naj se zemljišča na močvirji vržejo v en koš z družimi zemljišči na suhem!

— Kmetija za kmetijo gré na kant! Tacega menda nikoli ni še bilo na Kranjskem. Unidan vzamem po naključbi 236. Laibacherčin „Amtsblatt“ v roko in v tem enem listu naštejemo 26, reci 26 sodniških prodaj kmetijskih posestev, in teh največ na Dolenjskem. No, s tem je pač najhuje ilustriran glasoviti „volkswirtschaftlicher Aufschwung“!

— (*Na kovaški in živinozdravniški šoli*) bodo koncletne preskušnje 25., 26., 27. in 28. dne t. m. iz nauk, ki se v tej šoli učijo, namreč: Iz popisa živinskega života in opravil njegovih organov, iz ozdravljanja notranjih in vnanjih bolezni in pa operacij, iz natoroznanstva naše domače živine, iz pomoči pri porodih, iz ogledovanja klavne živine in mesa, iz rastlinoznanstva in podkovstva. Ker so te preskušnje očitne, so možje, katerim je mar za umno podkovstvo in živinozdravništvo, vabljeni poslušati priti.

— (*Trinajstletnega umetnika na goslih*) smo slišali in občudovali v pondeljek v redutni dvorani in ga bomo slišali drevi drugič in zadnjič. Ta umetnik, Franjo Krežma, Hrvat po rodu, je res nova zvezda na glasbenem obnebj, dasiravno še le trinajst let star, je vendar že popoln umetnik, to so pripoznale muzikalne avtoritete na Dunaji, kjer je dokončal konservatorij, to je pripoznal tudi škof Strossmayer, kateremu je mladeneč godel, z izdatnim darilom. Umetnosti in izurjenosti njegove na goslih ne moremo prehvaliti dovolj, če rečemo, da so gosli v rokah njegovih pravi čarobni instrument. Naše občinstvo, katerega je bilo v pondeljek sicer le pičlo zbranega, ker vredništvom slovenskih listov ni došlo pravi čas nobeno naznanilo o koncertu, bilo je po vsem navdušeno, pohvala in pripo-

znanje enoglasno, vspeh sijajen. Mladega umetnika, ki potuje zdaj na Laško, spremlja nježna sestra, mlada še sicer, a vendar na glasoviru že jako izurjena. Svesti smo si, da bodo drevi vsi prostori prenapolnjeni. Lepa prihodnost je mlademu umetniku gotova. Le škoda, da mi ne bomo imeli več prilike slišati ga.

— (*Delavsko izobraževalno društvo v nedeljo zvečer*) praznuje 5letnico svojega obstoja z veliko veselico v prostorih čitalnične restavracije. Ker je čisti dohodek vstopnine (40 ali 50 kr.) namenjen blagemu učnemu namenu družbenikov in je program „besedi“ lepo izbran, želeti je obilnega udeleštva pri tej veselici.

— (*Zasežen*) je bil včeraj „Slovenec“ zavoljo nekega dopisa z Dolenskega, ki obsega celih 13 $\frac{1}{3}$ vrst. Naša policija je natančna. Nobeden teden brez konfiskacije.

— (*Takega pa še ne!*) Zadnje „Novice“ je zopet zadela težka roka policije naše zavoljo dopisa „iz Dolske okolice“ in zavoljo članka „Iz Turškega bojišča“ — sestavljenega skoro brez vseh lastnih dostavkov po nezaseženih hrvaških listih. Toda konfiskacija sama na sebi ni nič nenavadnega sedanji čas, — unicum pa je bil to, da je bil isti list „Novic“, potem ko se je izpustilo to, kar je komisar kot zaseženo zaznamoval, vnovič tiskan zopet konfisciran! Zakaj? Zato, ker je policijski komisar dal zapečatiti stavek, ki ni bil zapadel policiji, onega pa, nad katerim se je ona spodtikala, ne. Radovedni smo, ali se bo brez krivde vredništva „Novicam“ prizadeta materialna škoda povrnila, za katero se bode administracija oglasila? Res, da si slovanski časniki po pravici želijo cenzure nazaj!

— (*Pobirki iz časnikov.*) Da današnji liberalizem že popolnoma gazi v mlakuži ajdovskih časov, temu nova priča je to, da „Tagblatt“ je smel natisniti skozi neverski članek: „warum wir nicht unsterblich sind“. Česar je že ajd Sokrat 400 let pred Kristom prepričan bil, da je namreč človeška duša neumrjoča, to ometuje „Tagblattov“ modrijan s to vrtoglavnostjo, da ljudi, kakor žaklje moke ali snope, družega poleg družega in družega nad družega pokonci na glavo stavi, in potem začena računati, češ, da bi vsi ljudje, kar jih je na svetu bilo, s svojimi životi ne imeli nikjer prostora da bi živeli po smrti; zato — blodi modrijan — duša ne more neumerjoča biti!!! V norišnicah rojijo norcem sicer tudi take in enake bedarije po glavi, samo da jih oni ne dajejo v natis, „Tagblatt“ pa jih sme tiskati — v pohujšanje svetá!

Novičar iz domačih in ptujih dežel.

Iz Dunaja. — Delegaciji ste 17. dne t. m. končali svoje delo. Skupni državni stroški znašajo 115 milijonov in 845.331 gold., od katerih po ključu 70% in 30% jih ima plačati Avstrija 71 milijonov in 237.817 gold., Ogerska pa 30 milijonov 530.527 gld.

— Državni zbor se je začel 18. dne t. m.

Česko. Iz Prage. — Tudi pri volitvah v mestih ste mladočeska in ustavoverska stranka popolnoma propali; povsod so zmagali staročehi, ki so skupaj dobili 9612 glasov. Ustavaki nemški so jih dobili le 2324, mladočehi celó le 1529. Te številke so pač sijajin dokaz politične zrelosti Češkega naroda, ki ne posluša pisarij nemčurskih in mladočeskkih časnikov. Na Českem se ne mešetari za „spravo“ med starimi in mladimi, — ljudstvo samo odločuje!

Iz Tirolov. — Pri novih volitvah za državni zbor so zmagali zopet federalisti, možje naše stranke. Sklenili so, da gredo v državni zbor. — Poslanca dr. Oelz in pa Thurnherr iz Vorarlberga pa ne gresta.